

Людмила Андрієвська¹

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС ЯК СПРАВА ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

1. Вступ

Проблематика домашнього насильства та її протидії не є новою з точки зору стану наукового дослідження в Україні. Науковим освітленням вказаної проблеми займалось багато вчених, серед них зокрема Бондаровська В.М., Бордіян Я.І., Булах Л.В., Журавель Т.В., Запорожцев А.В., Лабунь А.В., Заброда Д.Г., Басиста І.В., Дроздова І.В., Брижик В.О., Мусієнко О.М., Пивоваров В.В., Ілліна В.А., Калашник О., Шаповалова О. та інші.

2. Визначення домашнього насильства

Законом України «Про запобігання і протидію домашньому насильству» визначено, що домашнє насильство – це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах

¹ Адвокат, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ; falco_mvs@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1016-1778>.

чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала, а також погрози вчинення таких діянь; психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи; фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру (Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», 2018).

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами надає визначення, що домашнє насильство» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні (Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством відкрита для підписання в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 року та пояснювальний звіт, 2011).

3. Статистика звернень з заявами про домашнє насильство

В 2019 р. Національною поліцією України було зареєстровано 141 814 заяв та повідомлень про вчинені правопорушення та інші по-

дії, пов'язані з домашнім насильством. У 2020 р. цей показник зріс на третину та склав 208 784. За даними Офісу Генерального прокурора України, якщо в 2019 р. було обліковано 1 068 кримінальних правопорушень за ст. 126–1 Кримінального кодексу України («Домашнє насильство»), то в 2020 р. таких проваджень було вже 5 вдвічі більше – 2 212. За перші 4 місяці 2021 р. було обліковано 1 095 правопорушень за вказаною статтею. В 2019 р. на розгляді в судах першої інстанції перебувало 626 кримінальних проваджень за статтею 126–1 Кримінального кодексу України, у 2020 р. – втричі більше, а саме – 1 877. Що стосується ефективності реагування уповноважених суб'єктів на випадки домашнього насильства, то загальну картину оцінити досить складно, зокрема через відсутність комплексних якісних досліджень та детальних статистичних даних. Однак, якщо брати за основу наявні кількісні показники, котрі, зокрема стосуються ефективності здійснення адміністративних та кримінальних проваджень за такими справами, то можна побачити наступне. Так, у 2019 р. за 141 814 зареєстрованими Національною поліцією заявами, повідомленнями про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з домашнім насильством, було складено 106 721 адміністративних протоколів та в 2 776 справах розпочато досудове розслідування. У 2020 р. за 208 784 заявами (серед них 182 088 подані жінками, 3 433 – дітьми) було складено 132 760 адмінпротоколів та в 4 931 справах розпочато досудове розслідування. Тобто бачимо 12-ти відсоткове зменшення кількості складених протоколів у 2020 р. порівняно з 2019 р., а частка справ, у яких було розпочато досудове розслідування, практично не змінилась. 8 Якщо звернутися до даних Офісу Генерального прокурора, то в 2019 р. з 1 068 облікованих за ст. 126–1 Кримінального кодексу України правопорушень в 778 провадженнях особам вручено повідомлення про підозру, в 775 – провадження направлені до суду, в 496 випадках – провадження закриті. У 2020 р. з 2 212 облікованих проваджень у 1 877 провадженнях особам вручено повідомлення про підозру, в 1 823 – провадження направлені до суду, в 827 випадках провадження закриті. Якщо виходити з цих даних, то можна побачити незначне, але все ж таки зростання ефективності здійснення розслідувань у справах за ст. 126–1 Кримінального кодексу України

порівняно з 2019 р. (Аналітичний звіт «Реакція органів державної влади на випадки домашнього насильства в кризових ситуаціях (включаючи пандемію COVID-19) та рекомендації щодо покращення їх роботи», 2021).

З боку українського законодавства темі запобігання та протидії домашньому насильству присвячено багато уваги, розроблені нові законопроекти, законодавчі акти, присвячені окремі статті, виокремлено навіть розділ в цивільному процесуальному кодексі, який присвячений окремим заходам протидії домашньому насильству.

4. Порядок розгляду судами заяв

Одним серед заходів протидії домашньому насильству є наразі «обмежувальний припис». В цивільному процесуальному кодексі України (далі-ЦПК України) такому заходу присвячена окрема глава та статті з 350 – 1 по 350–8 (Цивільний процесуальний кодекс України, 2004).

Цивільним процесуальним кодексом України передбачено, що особа, яка страждає від домашнього насильства, а також батьки та інші законні представники дитини, родичі дитини, опікун, орган опіки та піклування в інтересах недієздатної особи, яка постраждала від домашнього насильства можуть звернутись до суду за захистом шляхом подання заяви про видачу обмежувального припису (Цивільний процесуальний кодекс України, 2004).

У відповідності до ст. 350–4 ЦПК України у заяві про видачу обмежувального припису потрібно зазначити найменування суду, до якого подається заява; ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) заявника та заінтересованої особи, їх місце проживання чи перебування, поштовий індекс, відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, у разі якщо заява подається особою, зазначеною у п. 3 і 4 ч. 1 ст. 350⁻², – процесуальне становище особи, яка подає заяву, із зазначенням її імені (прізвища, імені та по батькові), місця проживання чи перебування, поштового індексу, відомих номерів засобів зв'язку та адреси електронної пошти, а також ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) дитини або недієздатної особи, в інтересах якої пода-

ється заява, місце її проживання чи перебування, поштовий індекс, відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, якщо такі відомі; обставини, що свідчать про необхідність видачі судом обмежувального припису, та докази, що їх підтверджують (за наявності).

В інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, одночасно з призначенням покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або звільненням з підстав, передбачених Цивільним процесуальним Кодексом, від кримінальної відповідальності чи покарання, суд може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або декілька обмежувальних заходів, відповідно до якого (яких) на засудженого можуть бути покладені такі обов'язки:

- заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;
- обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;
- заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;
- заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;
- направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми (Кримінальний кодекс України, 2001).

Проте, в чинному законодавстві існують деякі недоліки, насамперед, не визначено які докази потрібно подавати разом з поданням такої заяви, адже згідно чинного законодавства, усі доводи сторін у справі повинні підтверджуватись доказами, проте ЦПК України не визначає які саме обставини можуть свідчити про наявність або відсутність домашнього насильства та які факти слугують беззаперечним доказом домашнього насильства. Це можуть бути побої, про які потрібно негайно заявити до органів поліції, після чого звер-

нутись до медичного закладу та зафіксувати побої, чи факт насилля в сім'ї може ґрунтуватись лише на заяві потерпілого.

Згідно судової практики, для того щоб судом було винесено обмежувальний припис щодо кривдника, потерпілій особі до заяви про винесення обмежувального припису потрібно додати докази або беззаперечні факти, що підтверджують застосування щодо неї такого насильства (Запорожцев А.В. та ін., 2012, с.146).

Для прикладу можна привести рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 07.05.2019 року у справі № 127/12230/19, в якому зазначається, що Заявник звернувся до суду із заявою про винесення обмежувального припису з вимогами зобов'язати кривдника усунути перешкоди у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності, а саме зобов'язати його усунути перешкоди в користуванні заявником та неповнолітньою дитиною, особистим майном (одяг, навчальне приладдя, підручники, іграшки, косметика, предмети особистої гігієни, жіночі коштовності, тощо), які знаходяться в приміщенні спільної квартири.

Як докази вчинення економічного насилля у вигляді перешкоди у користуванні спільним майном позивачка додала документи, що підтверджують право спільної сумісної власності на квартиру, а також судом було встановлено факт зміни замків на вхідних дверях квартири.

Таким чином, суд визначаючись, щодо даної заяви враховував, що підстава для звернення до суду з даною заявою є вчинення кривдником щодо заявника та їх неповнолітньої дитини черговий акт домашнього насильства, а саме – економічне, та виніс обмежувальний припис строком на 6 місяців стосовно кривдника та визначив заходи тимчасового обмеження його прав, а саме – зобов'язати кривдника усунути перешкоди у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності (Рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 07.05.2019 року у справі № 127/12230/19, 2019).

У рішенні Верхньодніпровського районного суду Дніпропетровської області від 18 лютого 2019 року у справі № 73/326/19 зазначається, що особа звернулась із заявою щодо винесення обмежувального припису щодо свого кривдника та просила заборонити останньому наблизитись на відстань ближче ніж 200 метрів до

місця реєстрації, тимчасового проживання, місця навчання її дитини в школі та місця перебування її доньки.

В обґрунтування заявлених вимог заявниця посилялась на те, що кривдник є її колишнім чоловіком, з яким вона проживала однією сім'єю, в період сумісного проживання у них народилась донька, яка мешкає разом з нею. В 2017 році вона припинила з кривдником будь-які відносини, причиною чому стали постійні сварки та погрози фізичною розправою з боку останнього, що стало підставою для звернення до суду із заявою про винесення обмежувального припису.

У цьому випадку суд виходив із показань самої потерпілої та малолітніх дітей і виніс обмежувальний припис (Рішення Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області від 18 лютого 2019 року у справі № 73/326/19, 2019).

Слід також зазначити, що у відповідності до ЦПК України, вже винесений судом обмежувальний припис у випадку, якщо обставини, за яких його було винесено ще продовжують існувати, за заявою осіб, щодо яких вчиняється насильство, обмежувальний припис може бути продовжений судом на строк не більше шести місяців після закінчення строку, встановленого рішенням суду за встановленням такого обмежувального припису.

Так, згідно ухвали Рубіжанського міського суду від 16.05.2019 року, у справі № 425/1633/19, особа звернулась із заявою, в якій просить продовжити дію винесеного судом обмежувального припису строком на шість місяців та заборонити кривднику наблизитися на відстань меншу ніж сто метрів до місця проживання заявника та її дитини, а також місця роботи заявника, та дитячого садка який відвідує син заявника; а також, особисто і через третіх осіб розшукувати заявника, якщо вона за власним бажанням перебуває в місці, невідомому для кривдника, переслідувати її та в будь який спосіб спілкуватися з нею; вести листування, телефонні переговори з заявником або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через інших осіб., **обґрунтовуючи свою заяву тим, що попередні заходи вжиті судом виявились недостатніми та загроза застосування насильства стосовно заявника та її дитини з боку кривдника ще існує.**

В результаті розгляду такої заяви, суд ухвалив рішення, яким визначено продовжити дію обмежувального припису строком ще на

6 місяців (Ухвала Рубіжанського міського суду від 16.05.2019 року, у справі № 425/1633/19, 2019).

Згідно зазначеної судової практики вбачається, що суди здебільшого задовольняють заяви та виносять обмежувальний припис щодо кривдника такий, про який потерпіла особа просить в заяві про видачу обмежувального припису.

Також цивільним законодавством передбачені ще деякі переваги для потерпілої особи з метою всебічного захисту її прав, насамперед, ЦПК України передбачено, що заява про видачу обмежувального припису подається до суду за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а якщо зазначена особа перебуває у закладі, що належить до загальних чи спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, – за місцезнаходженням цього закладу.

Також розширено коло осіб які можуть подавати такі заяви, що передбачено в ст. 350–2 ЦПК України, тобто захищені права малолітніх осіб та осіб, які за своєї недієздатністю або не повною чи частковою дієздатністю не можуть самостійно звернутись до суду із такою заявою. Такі особи, згідно ЦПК, мають статус учасника справи, а особа що подала таку заяву просто заявником. В свою чергу кривдник в такому процесі буде мати статус відповідача а усі особи, залучені до даної справи будуть виступати як заінтересовані особи. Так, згідно ст. 350–3 ЦПК України, заінтересованими особами у справах про видачу обмежувального припису є особи, стосовно яких подано заяву про видачу обмежувального припису (Цивільний процесуальний кодекс України, 2004).

Щодо самого розгляду справи задля повного та всебічного законодавчого врегулювання процесу законодавець передбачив окремі статті за номером 350–5 та 350–6 ЦПК України. Так, згідно зазначених статей, справа про видачу обмежувального припису розглядається судом за участю заявника та заінтересованих осіб. У разі якщо участь заявника становить загрозу подальшої дискримінації чи насильства для нього, справа може розглядатися без його участі.

Цією статтею також передбачені доволі короткі строки розгляду такої справи, що є досить демократичним з боку законодавства, а саме ЦПК України передбачено, що суд розглядає справу про

видачу обмежувального припису не пізніше 72 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду.

Ще одним позитивним моментом є те, що за подачу до суду заяви про видачу чи продовження обмежувального припису судовий збір, який передбачений майже для усіх, за деякими виключеннями, позовних заяв, в даному випадку не справляється. Зокрема це передбачено у вже згаданій вище статті, в якій зазначається, що судові витрати, пов'язані з розглядом справи про видачу обмежувального припису, справляються за рахунок держави.

Також судом при винесення рішення про видачу чи продовження обмежувального припису в резолютивній частині зазначається, що рішення суду про видачу обмежувального припису підлягає негайному виконанню, а його оскарження не зупиняє його виконання, що також є доволі позитивним.

5. Висновки

Отже, з огляду на сталу судову практику з розгляду та вирішення питань щодо видачі чи продовження обмежувального припису, а також законодавчої розробленості та наукових досліджень можна зробити висновок про досить вагомий внесок у розроблення методів додаткового покарання та заходів захисту осіб, які страждають від домашнього насильства.

Необхідно зауважити й про можливість видачі обмежувального припису саме на стадії, коли особу ще не притягнуто до відповідальності, що дає як особі, що в майбутньому буде притягатись до відповідальності за домашнє насильство час для обміркування своєї поведінки, так і для потерпілої особи забезпечує захист до розгляду справи про притягнення обвинуваченого до відповідальності, та у деяких випадках, можливо, й для примирення таких осіб.

Слід також зазначити, що розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису більш лояльно ставиться до доказів, які надаються потерпілими особами, що не можна сказати про розгляд судами справ про притягнення такої особи до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Є одна вимога до таких доказів, а саме чинним законодавством передбачено те, що

доказами у такій справі мають стосуватися підтвердження наявності провадження (кримінального чи про адміністративне правопорушення) щодо особи, яка вчинила домашнє насильство, винесення термінового заборонного припису, інформації про внесення відомостей до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства тощо. Тобто, обмежувальний припис повинен обов'язково пов'язуватися з наявністю справи про адміністративне правопорушення або кримінального провадження, оскільки держава декларує нетерпимість до цього соціального явища і тому, кожен такий випадок повинен мати наслідком відповідну реакцію держави.

Література:

Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>. (дата звернення 15.03.2022).

Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством відкрита для підписання в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 року та пояснювальний звіт. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> (дата звернення 15.03.2022).

Аналітична доповідь «Реагування органів державної влади на випадки домашнього насильства в кризових ситуаціях (включаючи пандемію COVID-19) та рекомендації щодо покращення їх роботи». 2021. URL: https://la-strada.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/analychnyj-zvit_15.06.21.pdf?fbclid=IwAR1DDvT26t8Jlc7806yYKCB76b4iraF5tVks_ec5jGp3YHe62n_-6O8KfFY. (дата звернення 15.03.2022).

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 №1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. (дата звернення 15.03.2022).

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 15.03.2022).

Домашнє насильство та діяльність правоохоронних органів щодо

його подолання: підручник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Упорядники: Запорожцев А.В., Лабун А.В., Заброта Д.Г., Басист І.В., Дроздова І.В., Брижнік В.О., Мусієнко О.М. Київ. 2012. 246 с.

Рішення Вінницького міського суду Вінницької області від 07 травня 2019 року у справі №127/12230/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81559774>. (дата звернення 15.03.2022).

Рішення Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області від 18.02.2019р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79962161>. (дата звернення 15.03.2022).

Ухвала Рубіжанського міського суду м. Луганська від 16.05.2019 у справі № 425/1633/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81765462>. (дата звернення 15.03.2022).

References:

Pro zapobihannya ta protydiu domashnomu nasylstvu. [On preventing and combating domestic violence]. № 2229-VIII. p.35. (2018). (in Ukrainian).

Konventsia Rady Yevropy pro zapobihannya ta borotbu z nasylstvom shchodo zhinok i domashnim nasylstvom vidkryta dlia pidpysannia v Stambuli (Turechchyna) 11 travnia 2011 roku ta poiasniuvalnyi zvit. [The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence is open for signature in Istanbul, Turkey on 11 May 2011 and the Explanatory Report]. (2011). Retrieved from <https://rm.coe.int/1680093d9e>. (in Ukrainian).

Analichna dopovid «Reahuvannya orhaniv derzhavnoi vlady na vypadky domashnoho nasylstva v kryzovykh sytuatsiiakh (vkliuchaiuchy pandemiiu COVID-19) ta rekomendatsii shchodo pokrashchennia yikh roboty». [Analytical report «Response of public authorities to cases of domestic violence in crisis situations (including the COVID-19 pandemic) and recommendations for improving their work»]. (2021). Retrieved from https://la-strada.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/analichnyj-zvit_15.06.21.pdf?fbclid=IwAR1DDvT26t8Jlc7806yYKC B76b4iraF5tVks_ec5jGp3YHe62n_-6O8KfFY. (in Ukrainian).

Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. [Civil Procedure Code of Ukraine]. №1618-IV. №492. (2004). (in Ukrainian).

- Kryminalnyi kodeks Ukrainy. [Criminal Code of Ukraine]. №2341-III. №131. (2001). (in Ukrainian).
- Zaporozhtsev A.V., Labun A.V., Zabroda D.H., Basyst I.V., Drozdova I.V., Bryzhnik V.O., Musienko O.M. (2012). *Domashnie nasylstvo ta diialnist pravookhoronnykh orhaniv shchodo yoho podolannia: pidruchnyk dlia kursantiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy*. [Domestic violence and the activities of law enforcement agencies to overcome it: a textbook for cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] Compilers: Kyiv. (in Ukrainian).
- Rishennia Vinnytskoho miskoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 07 travnia 2019 roku u spravi №127/12230/19. [Decision of the Vinnytsia City Court of the Vinnytsia Region of May 7, 2019 in case №127 / 12230/19]. (2019). Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81559774>. (in Ukrainian).
- Rishennia Verkhnodniprovskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 18.02.2019. [Decision of the Upper Dnieper District Court of Dnipropetrovsk region from 02/18/2019]. (2019). Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79962161>. (in Ukrainian).
- Ukhvala Rubizhanskoho miskoho sudu m. Luhanska vid 16.05.2019 u spravi № 425/1633/19. [The decision of the Rubizhne City Court of Luhansk of 16.05.2019 in the case № 425/1633/19]. (2019). Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81765462>. (in Ukrainian).

Анотація

Стаття присвячена дослідженню відносно нового інституту цивільного судочинства України – обмежувального припису, який визначається як форма захисту будь-якої особи від домашнього насильства. В науковій роботі проаналізована статистика щодо звернень до правоохоронних органів з заявами про вчинене насильство в сім'ї, кількість відкритих кримінальних проваджень за даними фактами та повідомлень про підозру, кількість справ про адміністративні правопорушення, досліджена тенденція зростання заяв, адже в 2019 р. Національною поліцією України було зареєстровано 141 814 заяв та повідомлень про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з домашнім насильством, а у 2020 р. цей показник зріс на третину та склав 208 784.

Окремо досліджена судова практика щодо порядку розгляду судами заяв про винесення і продовження обмежувального припису, про обсяг доказів, які подавались в тій, чи іншій справі; вимоги до заяви про видачу чи продовження обмежувального припису, строки розгляду таких заяв, порядок їх оскарження. В роботі визначені юридичні особливості та недоліки обмежувального припису, строки на який такий припис видається, заходи, відповідно до якого (яких) на особу кривдника можуть бути покладені певні обов'язки. Метою статті є обговорення актуальних проблем, що існують у сфері реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та застосування обмежувального припису як заходу протидії даному явищу в цивільному процесі.

Досліджено поняття відповідальності за вчинення насильства в сім'ї та жорстокого поводження членів сім'ї один до одного. Проаналізований Закон України «Про запобігання і протидію домашньому насильству», Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами відкрита для підпису в Стамбулі (Туреччина) 11 травня 2011 р. та пояснювальна доповідь до неї. На основі аналізу теоретичних поглядів науковців і чинного законодавства України надано характеристику спеціальних заходів щодо попередження насильства в сім'ї. Автором запропоновано можливість видачі обмежувального припису саме на стадії, коли особу кривдника ще не притягнуто до певного виду відповідальності (кримінальної або адміністративної) за вчинене домашнє насильство, запропоновано спростити перелік та вимоги щодо доказів, які повинні бути надані до суду разом з заявою про винесення чи продовження обмежувального припису.

У роботі були використані загальнонаукові методи дослідження, а саме емпіричні – опис, та теоретичні – аналіз, узагальнення.

Ключові слова: відповідальність, насильство в сім'ї, жорстоке поводження, дитина, органи внутрішніх справ, спеціальні заходи

Restricting Instruction as a Case of Separate Proceedings in the Civil Procedure of Ukraine

Summary

The article is devoted to a study on the new institute of civil justice in Ukraine – a restrictive regulation, which is defined as a form of protection of any person from domestic violence. The research analyzes statistics on appeals to law enforcement agencies with allegations of domestic violence, the number of open

criminal proceedings on these facts and reports of suspicion, the number of cases of administrative offenses, the trend of increasing applications, because in 2019 the National Police In Ukraine, 141 814 allegations and reports of offenses and other events related to domestic violence were registered, and in 2020 this figure increased by a third to 208 784.

The case law on the procedure for consideration by courts of applications for issuance and extension of a restrictive order, on the amount of evidence submitted in a particular case has been studied separately; requirements for the application for the issuance or extension of a restrictive order, the terms of consideration of such applications, the procedure for their appeal. The paper identifies the legal features and shortcomings of the restrictive order, the period for which such an order is issued, the measures in accordance with which (which) the person of the offender may be assigned certain responsibilities. The aim of the article is to discuss current issues in the field of law enforcement response to cases of domestic violence and the use of restrictive regulations as a measure to combat this phenomenon in civil proceedings.

The concept of responsibility for domestic violence and abuse of family members has been studied. The Law of Ukraine "On Preventing and Combating Domestic Violence", the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence was opened for signature in Istanbul (Turkey) on May 11, 2011 and an explanatory report. Based on the analysis of theoretical views of scientists and current legislation of Ukraine, a description of special measures to prevent domestic violence. The author suggested the possibility of issuing a restraining order at the stage when the offender has not yet been prosecuted (criminal or administrative) for domestic violence, simplified the list and requirements for evidence to be submitted to the court together with the application for continuation of the restrictive prescription.

General scientific research methods were used in the work, namely empirical – description, and theoretical – analysis, generalization.

Keywords: responsibility, domestic violence, abuse, child, law enforcement, special measures

Liudmyla Andriievskya – lawyer, Senior Lecturer at the Department of Civil Law Disciplines, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs; falco_mvs@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1016-1778>.